

Θεοτέκης Μοναχῆς Ἀγιοστεφανίτισσης

**Ἡ θέση τῆς Μοναχῆς
στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία**

**Ἐκδόσεις Ἱερῶς Μονῆς Ἁγίου Στεφάνου,
Ἁγία Μετέωρα 2003, σελίδες 161.**

Ἡ τάξη τῶν Μοναχῶν εἶναι μία προφητευμένη κατάσταση. Εἶναι ἡ συνοδία τῆς Πρωτονύμφου Θεοτόκου κατὰ τὸν Ψαλμὸ τοῦ Δαυῖδ: «Ἀπενεχθήσονται τῷ Βασιλεῖ παρθένοι ὀπίσω αὐτῆς, αἱ πλησίον αὐτῆς ἀπενεχθήσονται σοι· ἀπενεχθήσονται ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαλλιάσει, ἀχθήσονται εἰς ναὸν βασιλέως» (Ψαλμ. 44, 15-16).

Ἡ Ἐκκλησία ἐξ ἀρχῆς ἐτίμησε τοὺς χοροὺς τῶν παρθενευσῶν γυναικῶν μὲ εἰδική θέση ἐν τῇ λατρευτικῇ Συνάξει. **Υ**πάρχει ὡσαύτως εἰδική μνημόνευση τῶν Μοναχῶν καὶ τῶν ἐν παρθενία διαγόντων στήν Θεία Λειτουργία καὶ στίς ἐκτενεῖς αἰτήσεις ἀπὸ τοὺς πρώτους αἰῶνες μ.Χ.

Τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνες οἱ μονάστριες ἀσκοῦσαν τὴν παρθενία στίς οἰκίες τους ἢ σὲ εἰδικοὺς παρθενωὺς ἐντὸς ἢ ἐγγὺς τῶν πόλεων. **Π**λείστοι Ἐκκλησιαστικοὶ Πατέρες καὶ Συγγραφεῖς ἔγραψαν προτρεπτικοὺς καὶ ἐγκωμιαστικοὺς λόγους γιὰ τὴν παρθενία.

Απὸ τὸν τέταρτο αἰῶνα ἐμφανίζονται τὰ πρῶτα ὀργανωμένα γυναικεῖα Κοινόβια τόσο στήν Αἴγυπτο, ὅσο καὶ στήν Ἀσία καὶ στήν Εὐρώπη. **Κ**ατὰ τὸν ἕκτο αἰῶνα ἡ «μοναχική

καθιέρωση» (Διονύσιος Ἀρεοπαγίτης), συμπεριλαμβάνεται στὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας. Σύμφωνα μὲ τὸν 450 κανόνα τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (680 μ.Χ.) οἱ Μοναχὲς κατὰ τὴν κουρά τους «ἀμφιέννυσι τὸ μέλαν ἔνδυμα», τὸ ὁποῖο τελικῶς καθιερώθηκε σὲ ὅλο τὸν Ὁρθόδοξο Μοναχισμό. Κατὰ τὸν ἕνατο αἰῶνα διαμορφώθηκε τὸ τυπικὸ τῆς καθιερώσεως τῶν Μοναχῶν, (Εὐχαὶ εἰς ῥασοφορίαν, Ἀκολουθία τοῦ Μικροῦ Σχήματος καὶ Ἀκολουθία τοῦ

Μεγάλου Ἀγγελικοῦ Σχήματος).

Οἱ Μοναχὲς ὑπόσχονται καὶ ὑποχρεοῦνται νὰ διάγουν ἐν ὑποταγῇ, ἀποταγῇ, παρθενία καὶ σωφροσύνη. Ὡς καθιερωμένες διὰ χειροθεσίας οἱ Μοναχὲς εἰσέρχονται στὸ Ἱερὸ Βῆμα (Ἑρμηνεία ΞΘ' Κανόνος, ΣΤ' Οἰκουμ. Συνόδου).

Κύριο ἔργο τους εἶναι ἡ ἐγκάρδιος λατρεία τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Ἀσκοῦν ὡσαύτως πᾶσα ἐπιτεταγμένη διακονία τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, ἐντὸς αὐτῆς, καθὼς καὶ ἔργα εὐποιΐας.

Τῆ ἐπιδράσει τῶν Τυπικῶν τῶν ἀνδρῶν Μονῶν ὠργανώθηκαν στὴν Κωνσταντινούπολη κτητορικὲς γυναικειῖες Μονὲς μὲ ἄριστα καὶ ἀξιοσπούδαστα Τυπικὰ (Κεχαριτωμένης, Λιβός, Βεβαίας Ἐλπίδος, Φιλανθρώπου Χριστοῦ). **Ἡ** Ἡγουμένη ἐκλέγεται ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος. Δὲν ἐξομολογεῖ, ἀπλῶς δέχεται λογισμοὺς καὶ δίνει ἄφεση γιὰ πταίσματα, πὺ δὲν ἐνέχουν κίνδυνο ψυχῆς τόσο γιὰ τὴν ἐξαγορευομένη ὅσο καὶ γιὰ τὴν ἴδια.

Οἱ ἔγκλειστες καὶ ἀπρόσιτες Μοναχὲς, σὲ περίπτωση πὺ κινδύνευε ἡ Ὁρθόδοξος Πίστη ἐξήρχοντο στὸν ἀγῶνα, ὑφίσταντο μαστιγώσεις καὶ ἐξορίες καὶ ἀνεδείχθησαν Ὁμολογήτριες ἢ καὶ Μάρτυρες τῆς Πίστεως.

Ἐχομε ἐπώνυμες Μοναχὲς κτητόρισσες Μονῶν, συντάκτριες Τυπικῶν, ὕμνογράφους, κωδικογράφους, χρυσοκεντήτριες, πὺ ἄφησαν ἀξιοσέβαστα μνημεῖα πολιτισμοῦ.

Ὁμως ἡ πραγματικὴ στόχευση τοῦ Μοναχισμοῦ εἶναι ἡ καθαρότητα τοῦ νοός, πὺ ὀδηγεῖ ἀπὸ τὴν κάθαρση στὸν φωτισμὸ καὶ στὴν θέωση. **Οἱ** ἁγιασμένες μονάστριες, σύμφωνα μὲ τὰ ἀγιολογικὰ κείμενα, εἶχαν ἀποκτήσει μὲ τὴν Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὰ ὑπὲρ φύσιν χαρίσματα (ισχὺ γιὰ ὑπέρ-

μετρη ἄσκησι, ἔλλαμψη Θείου Φωτὸς, εὐδία, μετὰ θάνατον μυροβλυσία, διορατικό, προορατικό καὶ θαυματουργικό χάρισμα). Οἱ ὅσιες Μητέρες εἶναι ὁ εὐκλεέστερος καρπὸς τοῦ Γυναικείου Μοναχισμοῦ, πρέσβειρες ὑπὲρ τοῦ κόσμου καὶ ἡ ἀπαράμιλλη καταξίωση τοῦ γυναικείου προσώπου.

Σήμερα ὑπάρχει μιὰ ἀριθμητική καὶ ποιητική αὐξηση καὶ ἄνθηση τοῦ Γυναικείου Ὁρθόδοξου Μοναχισμοῦ ἐν Ἑλλάδι καὶ πέραν τῶν συνόρων αὐτῆς. **Ἡ** ἐξελικτική του πορεία θὰ ἐξαρτηθεῖ ἀπὸ τὴν ἔμπνευση τοῦ ἀσκητικοῦ ιδεώδους καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν τυχὸν χαλάρωση καὶ προτίμηση τοῦ ἀνειμένου βίου.

Ὁ Ὁρθόδοξος Γυναικεῖος Μοναχισμὸς ἀπορρίπτει κατηγορηματικῶς τὴν ἱερωσύνη τῶν γυναικῶν.

Τὰ Μοναστήρια, ἰδιαίτερα σήμερα, εἶναι ὀάσεις πνευματικές, προμαχῶνες τῆς Ὁρθόδοξου Πίστεως, σιωπηλὰ διδασκαλεῖα λειτουργικοῦ ἠθους.

Καθίσταται ὁλοὲν καὶ περισσότερο συνείδηση τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι ὁ Μοναχισμὸς δὲν εἶναι μόνο ἓνας ἱερός καὶ ἀξιοσέβαστος θεσμὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ ἀπαραίτητο ὀργανικό μέλος τοῦ Σώματος Αὐτῆς. **Εἶναι** σὰν τοὺς θυροειδεῖς ἀδένες, πὺ ἐπιδρῶν εὐεργετικά στὴν ἰσορροπία τοῦ ὅλου Ἐκκλησιαστικοῦ Σώματος.

* * *

Περιεχόμενα τοῦ βιβλίου

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Α'. ΟΙ ΠΑΡΘΕΝΩΝΕΣ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

Προφητευμένη κατάσταση.

Β'. ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΑ ΚΟΙΝΟΒΙΑ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΥ

α'. Στὴν Αἴγυπτο.

β'. Στὴν Παλαιστίνη.

γ'. Στὴν Ἀσία.

δ'. Στὴν Κωνσταντινούπολη.

ε'. Η διαμόρφωση τοῦ τελετουργικοῦ τῆς μοναχικῆς κουράς.

Γ'. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΟΝΑΖΟΥΣΩΝ

α'. Μοναχές κτητόρισες Ἱερῶν Μονῶν.

β'. Μοναχές συντάκτριες Τυπικῶν Γυναικείων Μονῶν.

1. Τυπικὸ τῆς Ἱ. Μ. τῆς Κεχαριτωμένης.

2. Τυπικὸ τῆς Ἱ. Μ. Θεοτόκου τῆς Βεβαίας Ἐλπίδος.

3. Τυπικὸ τῆς Ἱ. Μ. Λιβός.

4. Τυπικὸ τῆς Ἱ. Μ. τοῦ Φιλανθρώπου Χριστοῦ.

γ'. Ανάδειξη Ἡγουμένης κατὰ τὰ Τυπικά τοῦ Βυζαντίου.

1. Κατὰ τὸ Τυπικὸ τῆς Ἱ. Μ. τῆς Κεχαριτωμένης.

2. Κατὰ τὸ Τυπικὸ τῆς Ἱ. Μ. Βεβαίας Ἐλπίδος.

3. Κατὰ τὸ Τυπικὸ τῆς Ἱ. Μ. Λιβός.

δ'. Ἐξαγόρευση Λογισμῶν στὴν Ἡγουμένη κατὰ τὸ Τυπικὸ τῆς Βεβαίας Ἐλπίδος καὶ τὸ Ἱερὸ Πηδάλιο.

ε'. Μοναχές Ὑμνογράφοι - Ἐπιγραμματοποιοί.

στ'. Μοναχές Βιβλιογράφοι.

ζ'. Μοναχές Χρυσοκεντήτριες.

η'. Μοναχές Ἀγιογράφοι.

θ'. Ἐκμάθηση γραμμάτων στὰ γυναικεῖα Μοναστήρια.

Δ'. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΜΟΝΑΖΟΥΣΩΝ ΣΕ ΕΡΓΑ ΕΥΠΟΪΙΑΣ

Ἡ Φιλανθρωπία στὰ βυζαντινὰ μοναστήρια βάσει τῶν διασωθέντων Τυπικῶν.

Ε'. ΣΥΜΕΤΟΧΗ ΜΟΝΑΖΟΥΣΩΝ ΣΤΟΥΣ ΑΝΤΙΑΙΡΕΤΙΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ - ΟΜΟΛΟΓΗΤΡΙΕΣ ΜΟΝΑΧΕΣ

ΣΤ'. ΕΠΟΧΕΣ ΚΡΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΥ

α'. Τουρκοκρατία.

1. Γυναικειῖες Μονές στὸν ἐλλαδικὸ Τουρκοκρατούμενο χῶρο.

2. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἔρευνας γιὰ τὴν ὑπαρξὴ τοῦ γυναικείου Μοναχισμοῦ στὴ Θεσσαλία.

3α. Τὰ ὀνόματα τῶν μοναζουσῶν .

3β. Κατάλογος ὀνομάτων μοναζουσῶν κατὰ συχνότητα.

4. Τόποι καὶ τρόποι Μοναχισμοῦ.

5. Προσωπυμία τῶν Μοναζουσῶν.

β'. Βαυαροκρατία.

Ζ'. ΤΑ ΥΠΕΡ ΦΥΣΙΝ ΧΑΡΙΣΜΑΤΑ

Η'. ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΣ - ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΙΣ ΣΗΜΕΡΙΝΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

α'. Ὁρθόδοξος Γυναικεῖος Μοναχισμὸς καὶ Ἱερωσύνη τῶν γυναικῶν.

β'. Ἀπάντηση στὸ ἐρώτημα γιὰ τὴν αὐξηση τοῦ σημερινοῦ γυναικεῖου Μοναχισμοῦ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

SUMMARY

ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

